

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА
ФАКУЛЬТЕТ ІНФОРМАЦІЙНИХ І ПРИКЛАДНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ ТА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

О. М. Чальцева, К. А. Швець

ПУБЛІЧНА ПОЛІТИКА ТА ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

Методичні рекомендації для здобувачів ОС «Магістр»
спеціальності 061 Журналістика

Вінниця
2023

УДК 32.001:351/354](072)

П 88

Затверджено вченою радою факультету інформаційних і прикладних технологій Донецького національного університету імені Василя Стуса (протокол № 2 від 20 вересня 2023 р.)

Укладачі:

Чальцева Олена Михайлівна – д-р політ. наук, професор, професор, в. о. завідувача кафедри політології та державного управління Донецького національного університету імені Василя Стуса;

Швець Катерина Андріївна – асистент кафедри політології та державного управління Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Рецензенти:

Ягунов Дмитро Вікторович – д-р політ. наук, доцент кафедри політології та державного управління Донецького національного університету імені Василя Стуса;

Краковська Анжеліка Євгеніївна – канд. юрид. наук, доцент кафедри господарського та адміністративного права Донецького національного університету імені Василя Стуса.

П 88 Публічна політика та державне управління: методичні рекомендації для здобувачів ОС «Магістр» спеціальності 061 Журналістика / уклад. О. М. Чальцева, К. А. Швець. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2023. 16 с.

Методичні рекомендації для вивчення дисципліни «Публічна політика та е-демократія» зі спеціальності 061 Журналістика для здобувачів ОС «Магістр» включають програму курсу, яка дає змогу розкрити специфіку, значення й сутність кожної теми; плани семінарських занять, тематику кваліфікаційних (магістерських) робіт, есе та доповідей; зміст практичних завдань, які можуть бути використані для написання модульних контрольних робіт та кваліфікаційної (магістерської) роботи; списки рекомендованої літератури та питання до заліку / іспиту, які можуть бути використані для підготовки до семінарів, заліків, іспитів і написання рефератів, наукових доповідей, статей і контрольних робіт.

УДК 32.001:351/354](072)

ЗМІСТ

Вступ.....	4
РОЗДІЛ 1. Програма навчальної дисципліни.....	6
РОЗДІЛ 2. Методи і форми контролю, критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти.....	9
Питання до заліку / іспиту.....	13
Список рекомендованої літератури.....	15

ВСТУП

Методичні рекомендації з дисципліни *Публічна політика та державне управління* складені відповідно до профілю освітньої програми та освітньої програми підготовки здобувачів освіти ОС «Магістр» спеціальності 061 Журналістика галузі знань 06 Журналістика, формують інтегральну, загальні і фахові компетентності та програмні результати навчання, якими оволодіють студенти.

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування цілісного уявлення про публічну політику національного, регіонального та місцевого рівнів, політичні інститути та процеси, що визначають її специфіку; сучасні практики електронної демократії.

Навчальна дисципліна формує міждисциплінарні взаємозв'язки з іншими дисциплінами, як-от: «Методологія політичної науки», «Конфліктологія», «Теорія і практика демократії», «Філософія політики» та ін.

Набуті результати навчання та компетентності дають змогу здобувачеві вирішувати складні завдання і проблеми дослідницького та/або інноваційного характеру у політичній сфері та професійній консалтинговій діяльності, що характеризуються невизначеністю умов і вимог, із застосуванням фахових досліджень та/або здійснення інновацій (ІК).

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми «Політичне консультування у сфері публічної політики» спеціальності 061 Журналістика.

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК05. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК06. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК08. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня.
- ЗК09. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Фахові спеціальні компетентності (СК):

- СК01. Здатність використовувати спеціалізовані концептуальні знання з теорії та історії журналістики, новітні технологічні досягнення для розв'язання задач дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері журналістики.
- СК02. Здатність критично осмислювати проблеми у сфері журналістики та дотичні до них міждисциплінарні проблеми.

- СК03. Здатність приймати ефективні рішення у сфері журналістики.
- СК04. Здатність управляти робочими або навчальними процесами у сфері журналістики, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів.

- СК05. Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні висновки з питань журналістики, а також знання та пояснення, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

- СК06. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі журналістики у широких та/або мультидисциплінарних контекстах, за умов неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

Програмні результати (ПР):

- РН03. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

- РН04. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення професійної діяльності, результатів досліджень та інновацій, пошуку і аналізу відповідної інформації.

- РН06. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень і практичної діяльності.

- РН07. Дискутувати зі складних комунікаційних проблем, пропонувати й обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

- РН09. Проводити порівняльний аналіз законодавчої бази та діяльності окремих медіаінституцій України та країн Європейського Союзу.

- РН10. Мати практичні навички вирішення проблем, пов'язаних з організацією нових медіаустанов та інституцій.

- РН11. Брати продуктивну участь у розробленні проектів документів, що регламентують діяльність в усіх сферах журналістики, обґрунтовувати суспільну потребу в їх прийнятті, прогнозувати результати їх впливу на суспільство.

Організація та оцінювання навчання визначені «Порядком оцінювання знань здобувачів вищої освіти у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса» та «Положенням про організацію освітньої діяльності у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса». Форми поточних і підсумкових контролів – розв'язання тестів, кейсів, опитування; прикладні завдання – побудування гіпотез, практичні групові або індивідуальні завдання, воркшопи; творчі завдання – написання есе, презентації тощо.

РОЗДІЛ 1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1

ТЕОРЕТИЧНИЙ ВИМІР ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Тема 1. Публічна політика у міждисциплінарному науковому дискурсі

Операціоналізація «публічної політики». Сутність категорії «публічна політика» з позиції різних методологічних підходів. Понятійно-категоріальний апарат публічної політики. Теорії та концепції публічної політики. Ступінь публічності та відкритість влади суспільству. Влада як суспільний феномен. Політична влада та її основні риси. Джерела формування влади. Рівень публічності влади. Відкритість влади. Публічний контроль за діяльністю органів державної влади.

Поняття інституту в політиці та публічному управлінні. Політичні інститути як складники політичної системи. Держава як політичний інститут. Інституціональне середовище. Політична реформа. Формування публічної політики. Моделі формування публічної політики.

Тема 2. Просторові виміри публічної політики

Просторові категорії публічної політики: «політичний простір», «публічна сфера», «політичне поле».

Просторовий дискурс у сучасній політичній науці щодо публічної політики. Характер взаємозв'язків суспільних акторів на різних рівнях просторів публічної політики: глобальному, регіональному, національному.

Публічна політика як окрема частина в політичному просторі, який є частиною соціального простору. Науковий дискурс щодо публічного простору як основи його універсального розуміння через комунікативні, дискурсивні та діяльнісні практики в дослідженнях Х. Арендт і Ю. Габермаса.

Теорія поля в науковій літературі: П. Бурдьє (теорія соціального поля), Е. Гідденса (теорія структурації), Н. Шматко (топос-структурування публічного поля), П. ДіМаджіо і Б. Пауелла (теорія організаційного поля), Дж. Маєра і В. Скотта (теорія секторів), Н. Флінгстіна і Д. МакАдама (теорія поля стратегічної дії), Р. Аксельрода (теорія ігор), П. Кньопфеля, Р. Джемперсона (теорія поля дії), Н. Беляєвої (теорія обсягу поля), А. ван Геннепа, В. Тернер, Н. Біч, Б. Румелія, Л. Сморгунова (теорія лімінального поля).

Тема 3. Моделі і типи формування публічної політики

Теоретичні моделі формування публічної політики як складного та полікомпонентного процесу. Проблеми виявлення та змістовні характеристики проблем у політичному циклі, які концептуалізували Е. Даунс, Дж. Уокер, Б. Пітерс, Б. Гог-

вуд, Ф. Кук і В. Скоган, С. Гілгартнер, Ч. Л. Боско, М. Маккоумз, Д. Шоу, Дж. Кінгдон та ін.

Моделі впровадження публічної політики «відкритих систем» Р. Гофферберта, «множинних потоків» Дж. Кінгдона та Н. Захаріадіса, «конкуруючих захищаючих коаліцій» П. Сабатьє, Х. Дженкінса-Сміта та К. Вейбла, «інституціонального раціонального вибору» Е. Остром, «переривчастої рівноваги» Ф. Баумгартнера та Б. Джонсона, «стратегічного інноваційного поширення» Е. Роджерса, Ф. С. Беррі, Д. Беррі, конфлікту С. Кауфмана та ін.

Політико-управлінські моделі, які пояснюють механізми публічної політики залежно від позицій акторів: «згори – вниз» (М. Дертік, Дж. Прессман, А. Вілдавські, К. Худ); «знизу – вгору» (М. Ліпські, Б. Х'єрн, Р. Елмор, П. Данліві) та модель, де об'єднані теорії «згори – вниз» і «знизу – вгору» (П. Сабатьє і Д. Мазманян).

Змістовий модуль 2

ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Тема 4. Інституціоналізація публічної політики

Категорії: «публічні інститути», «публічні інституції», «публічна влада», «стейкхолдери», «медіатори», «гібридні суб'єкти» та ін. Роль акторів у виробленні публічної політики (П. Кньопфеля, Дж. Кінгдона, Р. Кобба, К. Елдера).

Сучасні тенденції зміни суб'єктності акторів у формуванні публічного капіталу: структурно-інституціональні та соціокультурні наслідки.

Інституціоналізація акторів публічної політики.

Інституціоналізація каналів взаємодії публічних акторів у сучасних умовах.

Тема 5. Інтерактивні практики сучасної публічної політики

Специфіка віртуальної діяльності акторів та ступінь їх впливу на політику. Інформаційні технології web 2.0 і web 3.0. Інституціоналізація online-простору публічної політики. Нові практики взаємодії online-акторів: «медіаком'юніті» та «електронного урядування».

Тема 6. Сутність та зміст категорій «е-урядування» та «е-демократія»

Основні чинники та передумови впровадження електронного урядування. Інформаційна політика. Категорійно-понятійний апарат електронного урядування та електронної демократії.

Сутність та зміст електронної демократії. Комунікації під час формування публічної політики.

Національний та зарубіжний досвід розвитку електронного урядування та електронної демократії. Етапи впровадження електронного урядування в Україні. Концепція розвитку е-урядування в Україні. Е-урядування та політичні технології. Е-урядування як ефективна платформа боротьби з корупцією. Е-декларування.

Інституціоналізація форм взаємодії громадянського суспільства та влади. Краудсорсинг.

Змістовий Модуль 3

ГЛОБАЛЬНІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ПРАКТИКИ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Тема 7. Глобальні тренди публічної політики

Публічна політика у глобальному контексті. Міжнародні інститути і політичні угоди. Основні тенденції в розвитку суспільства. Інтеграція та дезінтеграція у світовому розвитку. Досягнення, проблеми і труднощі в просуванні до публічної політики на глобальному рівні.

Взаємодія глобальних публічних акторів. Процес переходу до публічної політики на регіональному рівні, регіональна специфіка і особливості.

Глобальні виміри ефективності публічної політики. Практична реалізація принципів публічної політики в Європі. Основні європейські декларації з просування до публічної політики.

Тема 8. Інституціональний дизайн сучасної публічної політики в Україні

Інституціональний детермінаційний фактор формування публічного простору в Україні. Інституціоналізація акторів публічної політики в Україні по траєкторії «згори – вниз». Аналіз процесу публічної політики в Україні. Політичні конфлікти. Конфліктна стадія. Розв'язання конфлікту. Аналіз політичної реформи. Інститути громадського сектору в українському політичному просторі.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ І ФОРМИ КОНТРОЛЮ, КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

1. Відеоролик з прикладами публічного / непублічного

На підставі лекційного матеріалу, де були визначені основні ознаки публічності, зробити відеоролик (4–5 сюжетів). Пояснити кожен епізод.

Критерії оцінювання:

10 б. – Відеоролик відповідає темі. На кожен сюжет є аргументоване пояснення.

5 б. – Відеоролик відповідає темі. Не на кожний сюжет є аргументоване пояснення.

2. Індекс Моніторингу Світового банку – The Worldwide Governance Indicators (WGI)

На сайті індексу Моніторингу Світового банку The Worldwide Governance Indicators (WGI) обрати країну/ни. Зробити за даними індексу аналіз (6 підіндексів, графіки, карти) з 2000 р. Усе це робиться на платформі індексу (скріншоти). Пояснити тенденцію змін. Надіслати в папку «Завдання» у визначений термін.

Критерії оцінювання:

5 б. – Завдання виконано відповідно до вимог. Зроблено скрини 6 підіндексів. Аргументовано пояснено тенденцію змін за кожним критерієм.

3 б. – Завдання виконано відповідно вимог. Зроблено скрини 6 підіндексів. Недостатньо аргументовано пояснено тенденцію змін о кожному критерію.

0 б. – Завдання не виконано.

3. Моделі ПП

Обрати теоретичну модель ПП, на основі якої представити публічну політику в конкретному контексті на прикладі однієї проблеми (спектру проблем у державі (обрати демократичну державу, або перехідну систему).

Критерії оцінювання:

10 б. – Аналіз через призму моделі ПП зроблено: аргументовано за кожним етапом, конкретизовано приклади прийняття рішень в обраній системі, запропоновано альтернативні рішення.

5 б. – Аналіз через призму моделі ПП зроблено: аргументовано за кожним етапом, конкретизовано приклади прийняття рішень в обраній системі, запропоновано лише 1 альтернативне рішення.

0 б. – Аналіз через призму моделі ПП зроблено: недостатньо аргументовано за кожним етапом, немає прикладів прийняття рішень в обраній системі, не запропоновано альтернатив прийняття рішень.

4. Письмова робота на тему «Публічна служба»

Здійсніть аналіз сучасних викликів, які стоять перед публічною службою. Надайте рекомендації та виділіть перспективи щодо подальшого розвитку публічної служби.

Критерії оцінювання:

10 б. – Аргументовано, послідовно викладений матеріал. Зроблено висновки за кожним аспектом проблеми, зроблено загальний висновок.

8 б. – Аргументовано, послідовно викладений матеріал. Зроблено висновки за проблемою, зроблено загальний висновок.

6 б. – Аргументовано, послідовно викладений матеріал. Зроблено не повні висновки за кожним аспектом. Зроблено загальний висновок.

4 б. – Послідовно викладений матеріал. Недостатньо аргументовано. Зроблено не повні висновки за проблемою. Зроблено загальний висновок.

0 б. – Робота виконана без урахування вимог.

5. Презентація «Публічне управління»

Підготувати презентацію з обраної теми за планом. Презентація за індивідуальною темою. Компоненти презентації: інституційна структура, нормативно-правові засади, проблеми, реформування.

ГРУПА 1

Тема: Організаційно-функціональна структура системи місцевого самоврядування

Представницькі та виконавчі органи місцевого самоврядування. Посадові особи місцевого самоврядування. Механізми взаємодії органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Органи самоорганізації населення та асоціації органів місцевого самоврядування. Особливості місцевого самоврядування на регіональному і субрегіональному рівнях.

ГРУПА 2

Тема: Реформа децентралізації в Україні

Децентралізація та реформування територіальної організації влади в Україні. Нормативно-правова основа децентралізації в Україні. Проблеми децентралізації в Україні. Напрями інноватизації публічного управління та адміністрування в Україні.

ГРУПА 3

Тема: Електронна демократія

Сутність та інструменти електронної демократії (електронні звернення, електронні петиції, електронне голосування, електронні консультації щодо політики та законодавства). Сутність та складники інформаційно-аналітичного супроводу публічного управління та адміністрування. Організаційні технології підтримки публічного управління. Формування стратегії впровадження інструментів електронної демократії.

ГРУПА 4

Тема: Цифровий розвиток держави

Державна політика щодо цифрового розвитку. Мета, основні цілі та завдання цифрового розвитку та електронної демократії в Україні. Законодавче забезпечення розвитку електронного урядування. Нормативно-правові засади надання електронних адміністративних послуг. Розвиток цифрової економіки та суспільства (основні цілі та напрями цифрового розвитку, принципи цифровізації). Цифрові стратегії та інтеграція до єдиного цифрового ринку ЄС. Формування і розвиток цифрових навичок та цифрових компетентностей у суспільстві.

ГРУПА 5

Тема: Електронне урядування

Розвиток інформаційного суспільства та електронного урядування. Індекс розвитку електронного урядування. Індекс електронної участі. Інформаційна безпека в електронному урядуванні. Впровадження електронного урядування на місцевому рівні в Україні. Формування інформаційного суспільства та програми інформатизації територіальних громад.

Критерії оцінювання:

20 б. – Презентація виконана за планом, має логічну структуру, візуалізація відповідає вимогам до презентацій, розкриває сутність проблеми, що розглядається. Наведено приклади за темою: статистичні дані, правові документи (міжнародні, національні).

15 б. – Презентація виконана за планом, має логічну структуру, візуалізація відповідає вимогам, розкриває сутність проблеми, що розглядається, не повністю наведено приклади сучасних статистичних даних, нормативних документів, які прийняті після 2014 р.

10 б. – Презентація виконана за планом, має логічну структуру, візуалізація не повністю відповідає вимогам, не повністю розкриває сутність проблеми, що розглядається, не повністю наведено приклади сучасних нормативних документів, які прийняті після 2014 р.

5 б. – Презентація виконана за планом, має логічну структуру, візуалізація не відповідає вимогам, не повністю розкриває сутність проблеми, що розглядається, не повністю наведено приклади сучасних нормативних документів, які прийняті після 2014 р.

0 б. – Презентація виконана не за планом, не має логічної структури, візуалізація не повністю відповідає вимогам, не розкриває сутності діяльності організації. Пропонується доробити презентацію.

6. Альтернативне іспиту завдання. Проєкт ПП

Структура проєкту:

– актуальність проєкту – важливість проєкту для українського та світового дискурсу (відповідність проєкту потребам на місцевому, регіональному, національному або міжнародному рівнях);

– інноваційність проєкту;

– визначення цільової аудиторії проєкту (групи-мішені, кінцеві групи);

– аналіз ресурсів;

– якість бюджету та ефективність витрат – оптимальне використання фінансових ресурсів проєкту для виконання запланованих заходів та отримання очікуваних результатів;

– реалістичність завдань і мети проєкту.

Критерії оцінювання:

0 б. – інформація щодо проєкту повністю не відповідає критеріям оцінювання (взагалі не стосується цього критерію або інформація відсутня).

5–9 б. – інформація щодо проєкту не відповідає критеріям оцінювання (інформацію подано неповно та непереконливо для оцінювання критеріїв).

10–19 б. – інформація щодо проєкту відповідає критеріям оцінювання незначною мірою (слабкі сторони критеріїв видимі більше, ніж сильні).

20–29 б. – інформація щодо проєкту частково відповідає критерію оцінювання (є адекватною відносно критерію оцінювання, проте містить помітні слабкі сторони).

30–39 б. – інформація щодо проєкту відповідає критерію оцінювання значною мірою (має чіткі риси, які вказують на те, що проєкт відповідає критеріям).

40 б. – інформація щодо проєкту повністю (максимально) відповідає критерію оцінювання (є досконалою відповідно до критеріїв).

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ / ІСПИТУ

1. Сутність категорії «публічна політика». Складності визначення.
2. Публічний простір, публічна сфера, публічне поле: визначення та сутність категорій.
3. Теорії та концепції публічної політики.
4. Формування публічної політики. Сучасні теоретичні моделі ПП.
5. Влада як суспільний феномен. Публічна влада та її основні риси.
6. Поняття інституту в політиці та публічному управлінні.
7. Політичні інститути як складники політичної системи. Держава як публічний інститут.
8. Інституціональний детермінаційний фактор формування публічного простору в Україні.
9. Інституціоналізація акторів публічної політики в Україні по траєкторії «згори – вниз».
10. Політичні конфлікти. Конфліктологічна парадигма в публічному полі політики.
11. Цикл вироблення публічної політики. Середовище вироблення публічної політики.
12. Компаративний аналіз публічної політики. Типи і стилі публічної політики.
13. Інформаційна інфраструктура та послуги електронного парламенту.
14. Основні чинники та передумови впровадження електронного урядування. Інформаційна політика.
15. Категорійно-понятійний апарат електронного урядування та електронної демократії.
16. Національний та зарубіжний досвід розвитку електронного урядування та електронної демократії.
17. Публічна політика в США.
18. Етапи впровадження електронного урядування в Україні.
19. Громадянське суспільство як інститут публічної політики.
20. Основні індекси рівня розвитку публічної політики.
21. Е-урядування як ефективна платформа публічної політики.
22. Досягнення, проблеми і труднощі глобальної публічної політики.
23. Публічні актори в глобальному просторі. Стейкхолдерство на глобальному рівні.
24. Практична реалізація принципів публічної політики в Європі. Основні європейські декларації з просування до публічної політики.
25. Взаємодія глобальних публічних акторів. Процес переходу до публічної політики на регіональному рівні, регіональна специфіка і особливості.

26. Аналітичні центри як глобальні і національні суб'єкти публічної політики.
27. Цілі та засоби публічно-управлінської діяльності. Теорії публічного управління.
28. Національний та зарубіжний досвід розвитку електронного урядування.
29. Політичні протести як інститут публічної політики.
30. Політичні протести в Україні як показники конфліктної моделі публічної політики.
31. Ефективність публічної політики. Практика вимірювання. Світовий досвід.
32. Витоки, становлення та розвиток представницької влади в Україні.
33. Різноманіття аналітичних підходів до дослідження публічної політики.
34. Механізм реалізації та оцінювання публічної політики.
35. Політико-правові засади публічної політики в Україні.
36. Розвиток демократичних форм участі громадян на місцевому рівні.
37. Форми міжнародної взаємодії. Представництво України на міжнародному просторі.
38. Взаємозв'язок публічної політики та політичної влади в Україні.
39. Специфіка публічної політики в Україні.
40. Стратегія розвитку держави і публічний процес в Україні.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Чальцева О. М. Публічна політика: теоретичний вимір і сучасна практика. Вінниця: ФОП Барановська Т. П., 2017. 336 с.
2. Державна політика: підручник / ред. кол.: Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови) та ін.; Національна академія державного управління при Президентові України. Київ: НАДУ, 2014. 284 с.
3. Електронне урядування: підручник / В. П. Горбулін, Н. В. Грицяк, А. І. Семенченко, О. В. Карпенко та ін.; за заг. ред. проф. Ю. В. Ковбасюка. Національна академія державного управління при Президентові України. Київ: НАДУ, 2014. 438 с.
4. Енциклопедія державного управління: у 8 т. / наук.-ред. колегія: Ю. В. Ковбасюк. Національна академія державного управління при Президентові України. Київ: НАДУ, 2011. Т. 1–8. 58 с.
5. Парсонс В. Публічна політика. Вступ до теорії й практики аналізу політики / пер. з англ. Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. 564 с.
6. Публічна політика для громадських організацій. Практичні рекомендації щодо організації робіт у сфері публічної політики: посібник, підготовлений МЦПД та Центром ім. Разумкова / за ред. В. Т. Нанівської. Київ: Вид. «Оптима». 2004. 232 с.
7. Чальцева О. М. Глобальний вимір публічної політики. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна «Питання політології»*. 2015. № 3. С. 15–20.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Worldwide Press Freedom Index [Всесвітній індекс свободи преси]. URL: <https://freedomhouse.org/report-types/freedom-press>
2. Дослідження Фонду «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва та соціологічної служби Центру Разумкова 2016 р. URL: <http://dif.org.ua/article/reformi-v-ukraini-gromadska-dumka-naselennya>
3. Департамент громадської інформації ООН. URL: <http://www.un.org/ru/civilsociety/ngo/>
4. European Centre [Європейський центр]. URL: <http://www.euro.centre.org/>
5. Open Government Index [Індекс Відкритого урядування]. URL: <http://worldjusticeproject.org/open-government-index>
6. The Global Competitiveness Index (GCI) [Індекс глобальної конкуренції]. URL: <http://www.weforum.org/issues/global-competitiveness>

7. Civil Society Organization Sustainability Index (CSOSI) [Індекс громадянського суспільства]. URL: <https://www.usaid.gov/europe-urasia-civil-society>
8. Індекс електронної участі (e-participation). URL: <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Reports/UN-E-Government-Survey-2014>
9. Networked Readiness Index [Індекс мережевої готовності]. URL: <http://www.weforum.org/gitr>
10. Nations in Transit by Freedom House Index [Індекс рівня демократії в країнах перехідного періоду]. URL: <https://freedomhouse.org/report-types/nations-transit>
11. The UN Global E-Government Development Index (EGDI) [Індекс розвитку електронного урядування]. URL: <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Reports/UN-E-Government-Survey-2014>
12. ICT Development Index [Індекс розвитку інформаційно-комунікативних технологій]. URL: <http://www.itu.int/net4/ITU-D/idi/2015/>
13. Human Development Index [Індекс розвитку людського потенціалу (ІРЛЧ) ООН]. URL: <http://hdr.undp.org/en/composite/HDI>
14. Freedom on the Net by Freedom House Index [Індекс Свобода в мережі]. URL: <https://freedomhouse.org/report-types/freedom-net>
15. Freedom in the World by Freedom House Index [Індекс Свободи організації]. URL: <https://freedomhouse.org/report-types/freedom-world>
16. Social Progress Index [Індекс соціального розвитку]. URL: <http://www.socialprogressimperative.org/data/spi/countries/UK>
17. The Corruption Perceptions Index (CPI) [Індекс сприйняття корупції]. URL: <http://cpi.transparency.org/>
18. Bertelsmann Transformation Index [Індекс Трансформації Бертельсманна]. URL: www.sginetwork.org
19. Індекс сталості розвитку громадянського суспільства в Україні / Творчий центр ТЦК. URL: <http://ccc-tck.org.ua/>